

Batle, desdoblant en Balle

El *Diccionari de la literatura catalana* entra l'escriptor Bernat Balle i Amengual (Mallorca, s. XIX-s. XX), autor, entre d'altres, dels llibres *Agranadures, espigolades i axarbons* i *Sopes escaldades i pancuit*. Però també un segon autor dels dos mateixos llibres —el primer, titulat *Agranadures, espigolades i eixarmins*—, que es diu d'una manera semblant, Bernat Batle i Amengual, (Orient, Mallorca, 1860-Pont d'Inca, Mallorca, 1945). L'escriptor es feia dir "Balle", i els filòlegs l'han normalitzat en "Batle". Enciclopèdia Catalana el va desdoblant en dos, i el *Diccionari de la literatura catalana* hi ha caigut de quatre potes.

S'obliden de tancar un finestró

Com cada vespre, després de deixar el cubell de les escombraries al carrer, l'Émile d'*El gat* tanca el finestró del menjador i finalment el de la sala d'estar. ("il baisse le volet de la salle à manger, enfin celui du salon"). Segons l'edició *Quaderns Crema*-Lluís Maria Todó, només tanca el de la sala d'estar.

De la manera que sigui

Els dos germans d'*A través del mirall* tornen amb tota mena d'objectes, com coixins, flassades, estovalles, tapadores i carboneres, i un d'ells diu a Alcía que espera que tingui traça a posar agulles i fer nusos perquè "cadascuna d'aquestes coses ha de quedar ben ajustada, sigui d'una manera o d'una altra". ("Every one of these things has got to go on, somehow or other"). Segons l'edició *labutxaca*-Salvador Oliva, bo i seguint la versió castellana de Catedra, el germà no és tan exigent: diu que espera que tingui traça "perquè ens hem de posar tot això de la manera que sigui".

Avellana marginada

L'Alcover-Moll recorda que la *grossala* no és només l'oliva grossal, com deia Fabra, també és l'avellana grossal. El DIEC2 manté marginada l'avellana.

Completada l'obra poètica catalana de Joaquim M. Bartrina als cent trenta anys de la seva mort

Durant la seva curta vida, Joaquim M. Bartrina (Reus, 1850-Barcelona, 1880) només va tenir ocasió de publicar, i amb força èxit, un llibre de poemes en castellà, *Algo*, editat el 1874 i reeditat, notablement ampliat, el 1877. Els seus poemes catalans van ser aplegats pòstumament, un any després de la seva mort.

D'aleshores ençà, l'interès filològic per la figura i l'obra de l'escriptor, accentuat aquests darrers anys, ha permès descobrir més poemes dels aplegats aquell 1881, inèdits o apareguts en publicacions diverses. Calia doncs completar l'edició poètica catalana de Bartrina, coneguda fins ara de manera desigual, un desig manifestat per Joaquim Molas que finalment s'ha fet realitat gràcies a la Fundació Privada Reddis i a la tasca filològica de Rosa Cabré i Monné, professora de la Universitat de Barcelona.

El volum es presenta amb el títol *Cor infinit i altres poemes*, i apareix publicat per l'editorial Punctum en la col·lecció universitària "El Vuit-cents". L'edició neix de l'especial valoració que el professor Molas ha fet sempre de l'obra del poeta reusenc i en especial dels poemes amorosos, l'"Epístola" i "Davant de Portvendres".

Joaquim Molas col·labora en l'edició amb l'estudi "Un poeta en temps de crisi". L'historiador, que ha analitzat a fons les característiques estètiques de l'obra de Bartrina, tant la castellana com la catalana, considera que, a banda del seu valor documental, la gran aportació de l'escriptor és la seva renovació en profunditat del llenguatge poètic, potser, en determinats aspectes, pensa, més contundent en la producció catalana que no en la castellana, atès que des del primer moment pren posició contra la maquinària retòrica dominant, sigui, o no, de procedència romàntica. Per tot això, conclou Molas, el conjunt de l'obra de Bartrina, particularment de la catalana, és en molts sentits un anunci, ni que sigui entre cometes, del que serà el gran esclat del tombant de segle.

El llibre s'ha orquestrat en quatre parts. La primera, formada pel recull "Cor infinit", conté les composicions del diàleg amorós del poeta amb la seva estimada Roseta Pallejà, amb qui va viure la seva història d'amor entre 1871 i 1873. La segona, "Mon plany escolta", títol pres d'un vers de l'"Epístola", l'ocupen aquells poemes dispersos que tradueixen la manifestació d'un sentiment o l'exigència del pensament, dins la voluntat de fer poesia com a expressió de cultura.

La tercera part, "Versions de poesia", conté les traduccions de poemes d'autor no català a aquesta llengua, com Catul, Horaci, Heine, Romanilha, Chamisso i la poesia russa. La segona i la tercera part corresponen a la darrera etapa del poeta, quan, a partir del 1874, se'n va a viure a Barcelona.

Finalment, en l'apartat "Al peu de les circumstàncies" s'han situat els poemes satírico-grotescos dels anys de joventut, molts dels quals van ser escrits amb motiu dels carnivals de Reus.



Retrat de Joaquim M. Bartrina a *La Il·lustració Catalana* del 10 d'agost de 1880. S'havia mort el dia 4.